

ODIŠIEL PROFESOR LADISLAV KOŠČ

Psychologickú obec na Slovensku zasiahla v posledných mesiacoch celá séria úmrtí jej významných členov. Traja z nich spojili svoj profesionálny život s Výskumným ústavom detskej psychológie a patopsychológie. Po odchode Veroniky Koválikovej a Ivana Učňa sme sa v apríli tohto roku rozlúčili s Ladislavom Koščom.

Narodil sa 24.3.1924 v Levoči, kde prežil svoje detstvo i mladosť. Mal široké spektrum záujmov a počas štúdia ich aktívne rozvíjal. Na gymnáziu organizoval kultúrny život, venoval sa hudbe a viedol školský orchester. Jeho aktivitu a činorodosť neoslabila ani vážna zdravotná indispozícia, ktorá ho na dva roky odlúčila od rodiny a priateľov. Húževnatosť, pracovitosť a nebojácne prekonávanie prekážok ho sprevádzali po celý život. Štúdium psychológie na Univerzite Komenského ukončil doktorátom v roku 1951.

Začiatky jeho psychologickéj praxe boli spojené s vedením Sociodiagnostického ústavu v Žiline. V rokoch 1954 až 1964 pracoval ako klinický psychológ na Psychiatrickom oddelení KÚNZ v Žiline-Bytčici. Najdlhšie sa však venoval vedecko-výskumnej činnosti vo Výskumnom ústave detskej psychológie a patopsychológie. Stál pri jeho zrode a pôsobil v ňom 25 rokov, až do odchodu do dôchodku.

Začiatky neboli najľahšie, vyžadovali si od mladého vedca a otca rodiny značnú dávku obety a nepohodlia, keďže na byt v Bratislave pre svoju rozrastajúcu sa rodinu musel čakať niekoľko rokov. Námaha spojená s dochádzaním a clivota za manželkou a deťmi nijako nepoznačili jeho pracovné nasadenie a odbornú činnosť. O jeho pracovitosti a odborných kvalitách počas pôsobenia v ústave svedčí mimoriadne bohatá výskumná a publikačná činnosť. Nie je možné na tomto mieste uviesť všetky oblasti, ktorým sa venoval. Spomeniem aspoň tie najhlavnejšie. Významnou publikáciou L. Košča boli *Základy teórie klinickej psychodiagnostiky* (1978). Vo svojej 429-stranovej monografii *Úvod do patopsychológie* (1987) rozpracoval teóriu patopsychológie, ktorá ovplyvnila nielen činnosť ústavu, ale aj štúdium psychológie a špeciálnej pedagogiky. Srdcovou záležitosťou Ladislava Košča sa však stal základný výskum vývinu a narušení symbolických funkcií – čítania, písania, počítania, ktorý pod jeho vedením rozpracovávali členovia oddelenia patopsychológie VÚDPaP-u. On sám venoval najväčšiu pozornosť matematickým schopnostiam – ich vývinu a diagnostike ich porúch. Na tento účel vytvoril a zostavil psychodiagnostickú batériu testov, ktorá sa dodnes používa. Problém matematických schopností ponímal komplexne a v spolupráci s Magdalénou Kumorovitzovou sa podieľal na tvorbe stimulačných a korekčných postupov narušených matematických schopností. Ako sa to stáva, doma nie je nik prorokom. Jeho poznatky našli pozitívnu odozvu a ocenenie skôr v zahraničí – v Poľsku a v USA, než v domácom prostredí. To bol aj dôvod, prečo svoje metódy odstúpil Dr. Novákovi z Čiech, ktorý ich už pod svojím menom dokázal veľmi dobre spopularizovať.

Mala som tú česť pracovať v oddelení patopsychológie pod vedením „pána doktora“ ako sme ho vtedy oslovovali. Bol pracovitý a náročný voči sebe, ale aj voči svojim kolegom, čo nám mladým absolventom nebolo vždy po vôli a čo sme občas kriticky

hodnotili. No s odstupom času mu musím byť vďačná, že nás viedol ako prísny, ale láskavý otec. Naučil nás pracovnej disciplíne. Potrpel si na presnú dochádzku a včasné plnenie pracovných úloh, ale najmä na kvalitu práce. Naše odborné výstupy – či už záverečné správy z výskumu alebo príspevky do časopisov – vždy starostlivo prečítal a pripomienkoval. Bol ochotný kedykoľvek poradiť a poskytnúť pomoc nielen v odbornej práci, ale i v súkromných záležitostiach. Spomínam si na príhodu, keď kolegyňa fajčiarka vysypala popolník do smetného koša a ponáhľala sa pre syna do škôlky, pričom nedopalok spôsobil po jej odchode v miestnosti požiar. Pozorný pán doktor ho včas zaregistroval, uhasil a cez víkend spolu so svojím synom začmudené steny vymaľoval, aby v pondelok mohli všetci kolegovia v kancelári pokojne pracovať. I keď bol prísny a náročný, nikdy nezabudol potešiť kolegyne kytičkou alebo bonboniérkou pri príležitosti ich sviatku, alebo osobitným darčekom – vlastnoručne vyrezávanou drevenou menovkou po úspešnom absolvovaní rigorózných skúšok.

Už počas vedecko-výskumnej činnosti vo VÚDPaP-e si Ladislava Košča pozývali viaceré vysokoškolské pracoviská v Trnave, Košiciach a v Bratislave, aby prednášal a odovzdával svoje cenné poznatky študentom psychológie, špeciálnej a liečebnej pedagogiky. Keď v roku 1989 odchádzal vo svojich 65 rokoch do dôchodku, neskrýval určité obavy zo zásadnej zmeny životného rytmu. Dlhé roky bol navyknutý na pevný a časovo náročný pracovný režim, dnes by sme ho označili ako workoholika. Nevedel si predstaviť, čo nový voľnočasový režim spraví s jeho psychickým i telesným zdravím. Prišla ale priaznivá zmena doby, ktorá vytvorila pre mnohých a aj pre doktora Košča nové príležitosti. Spolu so svojím najstarším synom Mariánom, významným klinickým psychológom, našli uplatnenie na Katedre psychológie Trnavskej univerzity. Pripraveným šťastie praje, a tak po mnohých rokoch tvrdej a nie vždy docenenej práce, kedy ho tlačila aj veľká zodpovednosť za zabezpečenie svojej 6-člennej rodiny, keďže jeho manželka pre zdravotné oslabenie nemohla byť zamestnaná, mohol konečne zúročiť množstvo svojich poznatkov a úspešne sa habilitovať najprv ako docent a neskôr získal aj titul profesor. Ako hlboko veriaci mohol konečne rozvinúť svoju odbornosť aj v oblasti pastorálneho psychologického poradenstva a v oblasti manželského a rodinného poradenstva vychádzajúceho z kresťanskej filozofie. Toto priaznivé obdobie však ako blesk z neba skalilo náhle a nečakané úmrtie syna a spolupracovníka Mariána v roku 2003. Napriek tejto bolestnej udalosti pán profesor dokončil spoločne začatú prácu a do svojich 85 rokov bol pedagogicky činný.

Zaslúži si našu úctu, vďaka a obdiv za plodné dielo, ktoré na poli psychologickej teórie a praxe zanechal. Svojou pracovitosťou a odvahou pri zdolávaní prekážok môže byť pre mnohých vzorom. Profesor Ladislav Košč viedol aj príkladný osobný život. So svojou manželkou Máriou prežili 62 rokov spoločného života a vychovali štyri deti. Spolu sa tešili aj z viacerých vnúčat a pravnúčat.

Svoj plodný život dokončil tak ako ho prežíval, ticho a pokojne. Budeme sa s ním stretávať v jeho prácach a v našich spomienkach.

Katarína Zborteková